

השובר את האומנין פרק ששי בבא מציעא עה.

עין משפט
גר מצוה

ל' א ב מ"י פ"ח מהל'
מכירה הלכה ה ועי'
במ"מ סמג עשין פב
טוש"ע ח"מ סי' קל סעיף
יג וסעיף יד:
ל' ג ד מ"י פ"ט מהל'
שכירות הלכה ד סמג
עשין פט טוש"ע ח"מ סי'
שלג סעיף ו:
ל'ח ה מ"י שם פ"ד הלכה
א טוש"ע ח"מ סי'
שט סעיף א:
ל'ט ו מ"י שם טוש"ע שם
סעיף ב:
מ' ז מ"י שם פ"ה הלכה
א סמג שם טוש"ע
ח"מ סי' שי סעיף א:

בגון שבאת חבי"ה לידו. וא"ת א"כ פשיטא וי"ל דה"ל אסמכתא היא ולא קני א"כ דפועל לא נותן לו אלא לשכור צשיה ולא מן הכל: **אפילו** זו י"י מילין ב"י. וה"ה אפילו זו שהלך בה קלמה ויתר אלא *שלא חש להאריך: **הוחמה** בהר פטור. וא"ת למ"ד

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לעיל (דף קמג). תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב אמאי פטור הא תחילתו בפשיעה היה לענין הוחלקה וי"ל דלא מחייב אלא צאונס שיש לתלות שאם לא היה משנה אפשר שלא היה צא האונס כי ה"ה דלריפא דלורבני דאונס צא מחמת הפשיעה שאם היה מצינעם תחת הקרקע כדמשאל לא היו נגנבים אצל הכא כי הוחמה צה כ"ש דאם לא שיה ויהי הולך בצקעה דהוה הוחמה והכי אמר רבא בהמפקד (לעיל דף קלז): גבי פשע זה וינאסא לאגס אפילו למ"ד חייב הכא פטור דמלאך המות מה לי הכא מה לי תסם וא"ת שיליה הפועלים (לקמן דף קסג: ושם ד"ה א) גבי הניח עדרו וצא לעיר וצא ארי ודרס פטור ומוקי לה רבה דעל צדינא דלא עיילי אינשי ופריך אצ"י תחילתו בפשיעה לענין גנבי וסופו צאונס הוא לענין ארי והתם אפילו לא פשע הוא ולא צא לעיר היה נאדע האונס ומאי פריך וי"ל דשמתא אס היה שם היה מוליכין למרעה אחר קודם ציאת ארי כי כן דרך הרועים לרעות חצי היום צדה זו וחצי היום צדה אחר או שמתא אס היה שם הארי היה ירא לצא שם או היה מקיים ציה גם את הארי ואת הדוב הכה עבדן וצלאו הכי כריך לפרס הפשט התם כן דקאמר אין אומרים אילו היה שם היה מוליך אלא (א) אומרים אס היה יכול להזיל חייב ואם לאו פטור ואי אפשר לפרש צע"א ורז אלפס פירש התם דאצ"י

לטעמיה דלמר דפרק המפקד (לעיל דף קלז: ושם) לא מצינעא כו' אלא אפילו למ"ד פטור הכא חייב דהבאל דאגמא קטלה משמע דלמ"ד חייב א"ש צלאו האי טעמא אע"פ שהאונס היה נאדע בכל ענין ויש לרעות ראייתו דלמ"ד חייב גמי סמך אלאי טעמא דקאמר בסוף דהבאל דאגמא קטלה דאם לא כן תקשי ליה ממתניתין דהבאל דקאמר הוחמה צה פטור ומיהו למה שנפרס לצדק דהבאל לא חשיב תחילתה בפשיעה א"ש: **ואם** הוחמה מחמת המעלה חייב. וא"ת והיכי דיעינן צרישא דקמני הוחמה צה פטור דלא מחמת המעלה הוחמה וי"ל דרצינו שלא הוחמה בעלייתה שעלתה צלא טורח והלכה אחר כן הרבה ולא היתה מויעה וצתר הכי הוחמה וא"כ שלא מחמת מעלה היה ופטור: **בגון** שמתה מחמת אור. פי' שידוע שאותו יוס היה אור משונה צהרים יותר מצדקה או איפכא משלג או ממטר והוי תחילתו וסופו בפשיעה ולהכי נקט להוליה צהר והוליה בצקעה ולא נקט להוליה צהר זה והוליה צהר אחר משום דאין גיליות להשתנות אור אלא מהרים לצקעות אצל מהר להר ומצקעה לצקעה אין דרך אור להשתנות: **רבי** יוסי בר חנינא אמר שמתה מחמת אובצנא. שנתייגעה מחמת מלאכה ואף על גב דמחמת מחמת מלאכה (א) מ"מ כיון ששינה חייב שאם היה לו להוליה צהר אפשר שאם היה מוליכה שם לא היתה מתייגעת מחמת אור והרוח ששולט שם או אס היה לו להוליה צקעה לא היתה מתייגעת שם לפי שאין טורח שם כמו צהר ולהכי חייב אפילו למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו צאונס פטור אך על רבה דלמר כגון שהישה נחש קשה לריצ"ס אמאי נקט לדידיה הר ובקעה דה"ה למינקט בקעה ובקעה אס ידוע שנמלא נחשים היום בצקעה ששינה להוליה שם דלא שייך האי קלקול להשתנות מהר לצקעה וצרי' דרבה לטעמיה דאית ליה תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב כדמשמע בס"פ השוכר את הפועלים (לקמן ד' קסג: ושם) מדפריך ליה אצ"י אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו צאונס הוא והשתא א"ש דלהכי נקט הר ובקעה משום דהשתא הוי תחילתו בפשיעה לענין הוחמה והוחלקה אצל אס שיה מצקעה לצקעה היה פטור דליכא תחילתו בפשיעה וצריש הכונס (צ"ק ד' טו. ושם) דפריך ארבה דלמר והוא שחמרה היחא למאן דלמר תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב א"כ גרס בתרייהו רבה והשתא כל אלו אמוראים שבאין לתרץ סוצרים כרצא דלמר מלאך המות מ"ל הכא כו' דלאצ"י דלמר הבאל דאגמא קטלה א"ש מתניתין צלאו הני שנויי וחייב אפילו מתה כדרכה דלמר ההוא אורא שהוליה שם קטלה אע"פ שאין ידוע שיהא אותו אור רע כלל יותר מאור אחר דלאו דוקא נקט הבאל דאגמא (א) ה"ה כל שניו אור כדמוכא בשמעתין דהתם והא דנקט בסיפא הוחלקה צהר והוחמה בצקעה חייב ה"ה מתה כדרכה כיון דהוי תחילתו בפשיעה אלא משום דבפטור דהר תני הוחמה אשמועינן אף על גב דחימוס הוי צהר טעמא דהכי אלא אדרבה הוי טעמא לחיובא וא"ת והא שמעינן ליה מרישא דאפילו מתה כדרכה חייב משום דהוי תחילתו בפשיעה לענין הוחלקה צהר וחימוס בצקעה כ"ש כשמתה ע"י החלקה דהר וחימוס דבקעה דמחייב וי"ל דאי לא אשמועינן בסיפא לא הוי דיעינן אמאי חשיב לה צרישא תחילתה בפשיעה לחייבו אפילו צמתה כדרכה וא"ת ולרבה וכל האמוראים דהכא דפטרי צמתה כדרכה אמאי תני בסיפא הוחמה צהר והוחלקה בצקעה

מפני רעתה. דאנן סהדי דצלאו אונסא דזווי נמי הוה מזבין לה והאי דעיל ונפיק אזורי ממחר הוא לגבות שלא יחזור לוקח: **צעה** לזבני צמאה. היה צריך למאה זוי ורבה למכור שדה קטנה צמאה זוי ולא מצא לה לוקחין ומכר גדולה צמאים: **וקא עייל ונפיק אזורי.**

וזה עיכבס: לא קני. דאנן סהדי דעל כורחו מכר (א) המותר ויכול לומר לכך הייתי מחור אחר המעות לקנות שדה קטנה צמאה: ולא אשכח. לא מצא לה לוקחין מיד: ואילו היה טורח. טובא לחזור אחר הלוקחין: הוה משכח. לוקמי שדה קטנה: ולא טרח. הוקשה לו הטרחה ומכר הגדולה צמאים: ועייל ונפיק אזורי מאי כמורכ שדה מפני רעתה דמי. כיון דמכור טירחא דלאהדורי אחר לוקח הוקלה עליו למכור אותה צלא דוחק מעות שמע מינה לא צדיבה היתה עליו: עד כדי שפרך. אס עשו אצלו קצת המלאכה ולא קיבלו כלום שוכר עליהן כל מה שהוא חייב להן יוסף לאחרים ויגמרו: שצאס חזילה לידו. אס יצו צדין משלחן הרבה כדרך האומנים המקבלים עליהן מלאכה מצינעם כלי אומנות לצית צעל הצית: **מתני'** צקעה והוליה צהר. צראס ההר ואע"פ שהדרך חלק וישר חייב. בגמ' מפרש מאי שנה רישא הכא דלא מפליג בין הוחלקה להוחמה ובסיפא מפליג להוליה צהר והוליה צקעה: **ואם** החלקה פטור. שצהר הא רצויה להחליק יותר שראש ההר חד ומשופע לצדין: **ואם** הוחמה חייב. שהצקעה מעלה הצל לפי שההרים צדיבה ואין אור שולט בה: **אם** מחמת המעלה הוחמה. בעלותה מרגל ההר לראשו: חייב. שהמעלה גרמה לה והוא שינה להוליה צהר: **וכהניקס.** בגמרא (א) מפרש: או שטעמיה אנגריא. שנטולה לעבודת המלך: **אומר** לו. משכיר לשוכר: **הרי שלך לפניך.** טולנה כמו שהיא סמויה ותלך שאף מולך גרס כמו מולי וטרח (א) ואשר אותה כדרכים. וגבי אנגריא נמי המתן עד שתשוב שאף מולך גרס ונפסק שנינו: **מסא** או נצברה. שמפסק כל שרכו: חייב. המשכיר למכור העור והנצילה לכלבים ולהוסף מעות ולהעמיד לו חמור או יסכור לו אחר צדמי נצילה שהרי חמור זה שיעצד לו או יחזור לו שרכו: **גמ'** דקא מפליג. בין הוחלקה להוחמה: **שמה מחמת אור.** לא הוחלקה ולא הוחמה ומתה מעמלה הואיל וצמאה צה יכול לומר לו לא מתה זו אלא מחמת אור לא היתה לימודה ליגדל צאזיר הר וקשה לה או לא היתה לימודה צאזיר צקעה וקשה לה: **אובצנא.** עייפות ויגיעה ממשאה. הוליה צהר יכול לומר לו עייפות המעלה שעלתה לראש ההר הועיל לה מחמתה על כן עייפה לה לאחר זמן כשהלכה כדרך החלקה ויגיעה תחת משאה ומתה. ואם שינה להוליה בצקעה אע"פ שלא רצינו אותה מועת ולא היום חס מאד לומר הוחמה י"ל אס הלכה צהר היה האור שולט שם וזמן צה כח ולא חייגה תחת משאה (א) בצקעה לא שלט שם אור והיא היתה חסירה כח ויגיעה לה:

אפשר שאם היה מוליכה שם לא היתה מתייגעת מחמת אור והרוח ששולט שם או אס היה לו להוליה צקעה לא היתה מתייגעת שם לפי שאין טורח שם כמו צהר ולהכי חייב אפילו למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו צאונס פטור אך על רבה דלמר כגון שהישה נחש קשה לריצ"ס אמאי נקט לדידיה הר ובקעה דה"ה למינקט בקעה ובקעה אס ידוע שנמלא נחשים היום בצקעה ששינה להוליה שם דלא שייך האי קלקול להשתנות מהר לצקעה וצרי' דרבה לטעמיה דאית ליה תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב כדמשמע בס"פ השוכר את הפועלים (לקמן ד' קסג: ושם) מדפריך ליה אצ"י אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו צאונס הוא והשתא א"ש דלהכי נקט הר ובקעה משום דהשתא הוי תחילתו בפשיעה לענין הוחמה והוחלקה אצל אס שיה מצקעה לצקעה היה פטור דליכא תחילתו בפשיעה וצריש הכונס (צ"ק ד' טו. ושם) דפריך ארבה דלמר והוא שחמרה היחא למאן דלמר תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב א"כ גרס בתרייהו רבה והשתא כל אלו אמוראים שבאין לתרץ סוצרים כרצא דלמר מלאך המות מ"ל הכא כו' דלאצ"י דלמר הבאל דאגמא קטלה א"ש מתניתין צלאו הני שנויי וחייב אפילו מתה כדרכה דלמר ההוא אורא שהוליה שם קטלה אע"פ שאין ידוע שיהא אותו אור רע כלל יותר מאור אחר דלאו דוקא נקט הבאל דאגמא (א) ה"ה כל שניו אור כדמוכא בשמעתין דהתם והא דנקט בסיפא הוחלקה צהר והוחמה בצקעה חייב ה"ה מתה כדרכה כיון דהוי תחילתו בפשיעה אלא משום דבפטור דהר תני הוחמה אשמועינן אף על גב דחימוס הוי צהר טעמא דהכי אלא אדרבה הוי טעמא לחיובא וא"ת והא שמעינן ליה מרישא דאפילו מתה כדרכה חייב משום דהוי תחילתו בפשיעה לענין הוחלקה צהר וחימוס בצקעה כ"ש כשמתה ע"י החלקה דהר וחימוס דבקעה דמחייב וי"ל דאי לא אשמועינן בסיפא לא הוי דיעינן אמאי חשיב לה צרישא תחילתה בפשיעה לחייבו אפילו צמתה כדרכה וא"ת ולרבה וכל האמוראים דהכא דפטרי צמתה כדרכה אמאי תני בסיפא הוחמה צהר והוחלקה בצקעה

(א) [לעיל ע"ז: (א) צ"ל להוליה, (א) רש"י, (ד) [לעיל (א): (א) ג"י ש"ל המוכר, (א) ע"ז: (א)]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הרי שלך וכו' וטרח וישר אותה: (ב) ד"ה אובצנא וכו' תחת משאה אבל בצקעה: (ג) תוס' ד"ה הוחמה וכו' אלא אומדן אס היה יכול: (ד) ד"ה ר"י יוסי וכו' מחמת מלאכה פטור מ"מ כיון: (ה) ב"א ד"ה דה"ה כל שניו:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אפילו וכו' שלא חש להאריך. עין במשנת ה"רם ה"ה מ"ח סי' ח:

הגהות הגר"א

[א] גמ' פשיטא כו'. י"ב גירסת הרמב"ם אציעא להו זצ"ן שיה מלאה צמאתן וקא עייל כו':

מוסף רש"י

אוריא דהר. צ"ה (ע"ד ע"ד)